

Врз основа на член 39 став (2) од Законот за хемикалии („Службен весник на Република Македонија“, бр. 145/2010 и 53/2011), министерот за здравство ги утврдува

Насоките за изготвување на безбедносниот лист

Член 1.

Со овие насоки поблиску се утврдува содржината при изготвувањето на безбедносниот лист.

Член 2

Безбедносниот лист содржи податоци класифицирани во 16 поглавја, и тоа:

- 1) Поглавје 1. Идентификација на хемикалијата и податоци за лицето кое ја става хемикалијата во промет;
- 2) Поглавје 2. Идентификација на опасноста;
- 3) Поглавје 3. Состав/Податоци за состојките
- 4) Поглавје 4. Мерки за прва помош;
- 5) Поглавје 5. Мерки за гаснење пожар;
- 6) Поглавје 6. Мерки во случај на незгода;
- 7) Поглавје 7. Ракување и складирање;
- 8) Поглавје 8. Контрола на изложеност и лична заштита;
- 9) Поглавје 9. Физички и хемиски својства;
- 10) Поглавје 10. Стабилност и реактивност;
- 11) Поглавје 11. Токсиколошки податоци;
- 12) Поглавје 12. Екотоксиколошки податоци;
- 13) Поглавје 13. Одлагање;
- 14) Поглавје 14. Податоци за транспорт;
- 15) Поглавје 15. Регулаторни податоци;
- 16) Поглавје 16. Останати податоци;

Поглавјата од став 1. од овој член содржат и потпоглавја.

Член 3

Ако еден безбедносен лист во сите поглавја содржи податоци кои во целост одговараат за две или повеќе хемикалии, за тие хемикалии може да се достави еден безбедносен лист, под услов во Поглавјето 1. да е наведена идентификацијата за сите хемикалии.

Член 4

Податоците кои се наведуваат во безбедносниот лист треба да бидат јасни и концизни, а јазикот кој се користи јасен, едноставен, прецизен, без одвишок на зборови, жаргон, акроними и кратенки, односно таков да исклучува секаква двосмисленост.

Во безбедносниот лист не смеат да се користат наводи кои укажуваат дека хемикалијата не е опасна, како и наводи кои не одговараат на класификацијата на хемикалијата (на пр. : може да биде опасен, нема ефект врз здравјето, безбеден е за повеќе начини на користење, безопасен).

Член 5

На првата страница од безбедносниот лист треба да се наведе датумот на изготвувањето.

Доколку безбедносниот лист е изменет или дополнет, на првата страница треба да се наведат: датумот на изработка на ревидираниот безбедносен лист, бројот на верзијата, бројот на ревизијата и датумот од кој се заменува претходната верзија на безбедносниот лист.

Сите страници од безбедносниот лист, вклучително и анексите, треба да бидат нумерирани и да имаат ознака за вкупниот број страници (на пр. : страна 1 од 3) или навод дека постои следна страница, односно дека таа страница е последна страница од безбедносниот лист (на пр. : крај на безбедносниот лист).

Безбедносниот лист не смее да содржи празни потпоглавја.

Член 6

При наведување на податоците во безбедносниот лист, се користат законските мерни единици.

Поглавје 1. Идентификација на хемикалијата и податоци за лицето кое ја става хемикалијата во промет

Член 7

Поглавјето за идентификација на хемикалијата и податоците за лицето кое ја става хемикалијата во промет содржи:

- 1) Потпоглавје 1.1. Идентификација на хемикалијата;
- 2) Потпоглавје 1.2. Идентификувани начини на користење на хемикалијата и начини на користење кои не се препорачуваат;
- 3) Потпоглавје 1.3. Податоци за снабдувачот;
- 4) Потпоглавје 1.4. Број на телефон за итни случаи.

Член 8

Во Потпоглавјето 1.1. Идентификација на хемикалијата за супстанција и смеса класифицирана и обележана во согласност со прописот со кој се уредува класификацијата, пакувањето и одбележувањето на хемикалијата и определен производ во согласност со Глобално хармонизираниот систем за класификација и одбележување на УН, Регулатива ЕЕС 1272/2008 (во понатамошниот текст: CLP/GHS систем) се наведува идентификаторот на производот кој треба да биде во согласност CLP/GHS системот и идентичен со оној што е наведен на етикетата на поединечното пакување.

Во Потпоглавјето 1.1. Идентификација на хемикалијата за смеса која е класифицирана и одбележана со ЕУ прописот со кој се уредува класификацијата, пакувањето и одбележувањето на хемикалијата и определен производ (Директивата за класификација, означување и пакување на опасните хемикалии: ЕЕС 67/548 и ЕЕС 1999/45- портокаловиот систем- во понатамошниот текст: DSD/DPD систем,) се наведува трговското име или друга ознака со која смесата се идентификува, а коешто е наведено на етикетата на поединечното пакување. трговското име или друга ознака со која смесата се идентификува, а коешто е наведено на етикетата на поединечното пакување.

Покрај податоците од став. 1. и 2. на овој член можат да се наведат и други називи или синоними со кои хемикалијата се обележува (на пр.: алтернативно име, број, шифра на производот што ја доделил производителот итн.).

Член 9

Во Потпоглавјето 1.2. Идентификувани начини на користење на хемикалијата и начини на користење кои не се препорачуваат се наведуваат начините на користење на хемикалијата кои се значајни за корисникот, како и краток опис на намената на хемикалијата (на пр. : антиоксиданс, успорувач на пламен итн.).

Кога е потребно, се наведуваат и начините на користење на хемикалијата што снабдувачот не ги препорачува и причината за таквата препорака, но не треба да се наведат сите непрепорачливи начини на користење.

Член 10

Во Потпоглавјето 1.3. Податоци за снабдувачот се наведуваат:

- а) име на снабдувачот;
- б) дали тоа лице е производител, увозник, дистрибутер или понатамошен корисник;
- в) адреса и број на телефон;
- г) електронска адреса на лицето задолжено за безбедносниот лист.

Член 11

Во Потпоглавјето 1.4. Број на телефон за итни случаи се наведуваат податоци за службите кои даваат информации за итни случаи и број на телефон на Национален Центарот за контрола и информирање за труење од хемикалии, со наведување на времето во кое службата е достапна (на пр. : само во текот на работното време) или со наведување на видот на информациите што службата ги дава.

Поглавје 2. Идентификација на опасноста

Член 12

Поглавјето за идентификација на опасноста содржи:

- 1) Потпоглавје 2.1. Класификација на хемикалијата;
- 2) Потпоглавје 2.2. Елементи на одбележување;
- 3) Потпоглавје 2.3. Други опасности.

Член 13

Во Потпоглавјето 2.1. Класификација на хемикалијата се наведува :

- а) за супстанции - класификација во согласност со прописот за класификација, пакување и одбележување на хемикалии;
- б) за смеси - во согласност со прописот за класификација, пакување и одбележување на хемикалии, а ако смесата не ги исполнува критериумите за класификација, истото треба да се наведе.

Ако во Потпоглавјето 2.1. Класификација на хемикалијата се употребени кратенки за класите на опасност, односно не е наведен текст за известување за опасноста и ознаки за ризикот, треба да се наведе дека истото е дадено во Поглавјето 16.

Покрај податоците од став 1. на овој член, се наведуваат и најважните штетни физички и хемиски ефекти и штетни ефекти кои хемикалијата може да ги има врз здравјето на луѓето и врз животната средина, а кои треба да бидат во согласност со податоците наведени во Поглавјата 9-12.

Член 14

Во Потпоглавјето 2.2. *Елементи на одбележување* за супстанцата или смесата која е одбележана во согласност со CLP/GHS системот се наведуваат елементи на одбележување, и тоа: пиктограм за опасноста, збор за предупредување, известување за опасноста и известување за мерките на претпазливост, коишто треба да бидат идентични со оние наведени на етикетата.

Во Потпоглавјето 2.2. *Елементи на одбележување* за смесата која е одбележана во согласност со DSD/DPD системот, се наведуваат елементите на одбележување, и тоа: графички приказ (пиктограм), знак за опасност, пишано предупредување, ознака за ризикот и ознака за безбедноста, коишто треба да бидат идентични со оние наведени на етикетата.

Наместо пиктограм во боја може да се прикаже црно-бела графичка репродукција.

Покрај податоците од ст. 1. и 2. на овој член се наведуваат и дополнителни информации на етикетата, односно дополнителни елементи на одбележување во согласност со CLP/GHS системот или DSD/DPD системот.

Член 15

Во Потпоглавјето 2.3. Други опасности се наведуваат податоци за својствата на хемикалијата кои не се опфатени со критериумите за класификација на хемикалии, но можат да придонесат во општата опасност, и тоа:

а) дали хемикалијата ги исполнува критериумите за идентификација како перзистентна - биоакумулативна - токсична (во понатамошниот текст: ПБТ) или мошне перзистентна - мошне биоакумулативна (во понатамошниот текст: вПвБ);

б) податоци за други штетни ефекти врз здравјето на луѓето, како што се: формирање на загадувачи на воздух во текот на зацврстување или обработка, прашење, опасност од експлозивна прашина, вкрстена сензибилизација, задушување, смрзнување, висока способност за развивање на мирис или вкус;

в) податоци за ефектите врз животната средина како што се: опасност за земјошни организми, можност за формирање на фотохемиски озон.

Поглавје 3. Состав / Податоци за состојките

Член 16

Во Поглавјето 3. Состав / Податоци за состојките се наведуваат податоци за хемискиот идентитет на супстанцата или смесата, вклучително и нечистотии и адитиви за стабилност.

Покрај податоците од став 1. на овој член се наведуваат и достапните податоци за површинските својства на супстанцата или смесата.

Член 17

Поглавјето за составот, односно за податоците за состојките содржи:

- 1) Потпоглавје 3.1. Податоци за состојките на супстанцата;
- 2) Потпоглавје 3.2. Податоци за состојките на смесата;

Безбедносниот лист треба да содржи едно од потпоглавјата од став 1. на овој член во зависност од тоа дали се работи за супстанца или смеса.

Член 18

Во Потпоглавјето 3.1. Податоци за состојките на супстанцата се наведува хемискиот идентитет на главната состојка на супстанцата, и тоа најмалку идентификаторот на производот за супстанцата или податокот од член 8. став 3. од овој пропис.

Во Потпоглавјето 3.1. Податоци за состојките на супстанцата се наведува хемискиот идентитет на нечистотијата, адитивот за стабилност или поединечната состојка која не е главна состојка на супстанцата, а која е класифицирана и придонесува за класификација на супстанцата, и тоа:

- а) идентификатор на производот во согласност со CLP/GHS системот;
- б) еден од останатите називи (на пр. вообичаен назив, трговско име, или кратенка) или идентификациски број, доколку идентификаторот на производот не е достапен.

Покрај податоците за состојките на супстанцата од ст. 1. и 2. на овој член можат да се наведат и податоци за останатите состојки на супстанцата, вклучително и оние кои не се класифицирани.

Во Потпоглавјето 3.1. Податоци за состојките на супстанцата се наведуваат и податоци за мулти-конституентни супстанции (анг. multi-constituent substance)

Член 19

Во Потпоглавјето 3.2. Податоци за состојките на смесата се наведува идентификаторот на производот, кога е достапен, концентрацијата или распонот на концентрација и класификацијата на супстанциите од член 20. или член 21. односно од член 22. или член 23. од овој пропис, во зависност од прописот според кој се врши класификацијата на смесата.

Покрај податоците од став 1 на овој член можат да се наведат и податоци за сите супстанции во смесата, вклучително и супстанции кои не ги исполнуваат критериумите за класификација.

Концентрациите на супстанциите во смесата се наведуваат на еден од следниве начини:

- а) точен масен или волуменски процент во опаѓачки редослед, доколку е тоа технички можно;
- б) распон на концентрацијата (масен или волуменски процент) во опаѓачки редослед доколку е тоа технички можно.

Кога се наведува распонот на концентрацијата во проценти за супстанции кои претставуваат опасност по здравјето на луѓето и животната средина треба да се наведат ефектите на највисоката концентрација на секоја од состојките. Ако е одобрена употреба на алтернативен хемиски назив, наместо идентификаторот на производот се наведува тој назив.

Член 20

За смесата класифицирана според DSD/DPD системот се наведуваат следниве супстанции заедно со нивната концентрација или распонот на концентрацијата во смесата:

1) супстанции кои претставуваат опасност по здравјето на луѓето или животната средина според DSD/DPD системот, односно супстанции кои претставуваат опасност по здравјето на луѓето или животната средина според CLP/GHS системот, ако се достапни податоците за класификација во согласност со критериумите од CLP/GHS системот и ако тие супстанции се присутни во поединечни еднакви или поголеми концентрации од најниската концентрација од следниве:

- а) граничната концентрација наведена во член 6. Табела 1. од DSD/DPD системот

б) специфичната гранична концентрација наведена во Списокот на класифицирани супстанции објавен на веб страната www.hemikalii.gov.mk;

в) општата гранична вредност наведена во Прилог 1. Табела 1.1. од Правилникот за класификација, одбележување и пакување согласно Глобално хармонизираниот систем CLP/GHS, коригирана со користење на пресметката од Прилог 1. Дел 4. оддел 4.1. од Правилникот за класификација, одбележување и пакување согласно Глобално хармонизираниот систем CLP/GHS правилникот, ако е наведен М факторот во Табела 1. од списокот на класифицирани супстанции;

г) граничната концентрација која се користи за проценка на опасноста на смесата по здравјето на луѓето наведена во Прилог 3. Дел 2. од DSD/DPD правилникот;

д) граничната концентрација која се користи за проценка за опасноста на смесата по животна средина наведена во Прилог 4. Дел 2. од DSD/DPD правилникот;

ѓ) граничната концентрација наведена во Прилог 6. од DSD/DPD правилникот;

е) специфичната гранична концентрација наведена во ЕУ инвентарот за класификации и обележувања;

ж) општата гранична вредноста наведена во Прилог 1. Табела 1.1. од CLP/GHS правилникот, коригирана со користење на пресметката од Прилог 1. Дел 4. оддел 4.1. од CLP/GHS правилникот, ако е наведен М факторот во ЕУ инвентарот за класификации и обележувања;

2) супстанции кои не се опфатени во точка 1) на овој став, а за кои со прописите со кои се уредува безбедноста и здравјето на работа се утврдени граничните вредности на изложеност на работното место;

3) супстанции кои се ПБТ или вПвБ или супстанции кои ги исполнуваат другите критериуми за идентификација како супстанции кои предизвикуваат загриженост, ако концентрацијата на поединечната супстанца е еднаква или поголема од 0.1%.

Член 21

За смесата која не ги исполнува критериумите за класификација според DSD/DPD правилникот се наведуваат супстанциите со нивната концентрација или распонот на концентрација во смесата, ако се присутни во поединечни концентрации еднакви или поголеми од:

1) 1 % (масен) во негасовити смеси и 0,2 % (волуменски) во гасовити смеси за:

а) супстанции кои претставуваат опасност по здравјето на луѓето и животната средина според DSD/DPD правилникот, односно супстанции кои претставуваат опасност по здравјето на луѓето или животната средина според CLP/GHS правилникот, ако се достапни податоците за класификација во согласност со критериумите од CLP/GHS правилникот, или

б) супстанции за кои со прописите со кои се уредува безбедноста и здравјето на работа се утврдени граничните вредности на изложеност на работното место;

2) 0,1 % (масен) за супстанции кои се идентификувани како ПБТ или вПвБ или супстанции кои ги исполнуваат другите критериуми за идентификација како супстанции кои предизвикуваат загриженост.

Член 22

За смесата која е класифицирана и обележана според CLP/GHS системот се наведуваат следниве супстанции заедно со нивната концентрација или распонот на концентрацијата во смесата:

1) супстанции кои претставуваат опасност по здравјето на луѓето или животната средина според CLP/GHS системот, ако тие супстанции се присутни во поединечни еднакви или поголеми концентрации од најниската концентрација од следниве:

- а) општите гранични:
 - вредности наведени во Прилог 1. Табела 1.1. од Правилникот за класификација, одбележување и пакување согласно Глобално хармонизираниот систем CLP/GHS системот;
 - концентрации наведени во Прилог 1. Дел 3, 4. и 5. од Правилникот за класификација, одбележување и пакување согласно Глобално хармонизираниот систем CLP/GHS систем за опасност од аспирација > 10 % наведена во Прилог 1. Дел 3. оддел 3.10. CLP/GHS правилникот
- б) специфичната гранична концентрација наведена во Списокот на класифицирани супстанции;
- в) општата гранична вредност наведена во Прилог 1. Табела 1.1. од CLP/GHS правилникот коригирана со користење на пресметката од Прилог 1. Дел 4. оддел 4.1. од Правилникот за класификација, одбележување и пакување согласно Глобално хармонизираниот систем CLP/GHS систем, ако е даден М факторот во Табела 1. од Списокот на класифицирани супстанции;
- г) граничната концентрација:
 - специфичната гранична концентрација наведена во ЕУ инвентарот за класификација и одбележување;
 - граничната концентрација наведена во Прилог 6. од Правилникот за класификација, одбележување и пакување согласно Глобално хармонизираниот систем CLP/GHS системот;
- д) општата гранична вредност наведена во Прилог 1. Табела 1.1. од Правилникот за класификација, одбележување и пакување согласно Глобално хармонизираниот систем CLP/GHS системот коригирана со користење на пресметката од Прилог 1. Дел 4. оддел 4.1. од Правилникот за класификација, одбележување и пакување согласно Глобално хармонизираниот систем CLP/GHS системот, ако е наведен М факторот ЕУ инвентарот за класификација и обележување;

2) супстанции кои не се опфатени во точка 1) на овој став, а за кои со прописите со кои се уредува безбедноста и здравјето на работа се утврдени граничните вредности на изложеност на работното место;

3) супстанции кои се ПБТ или вПвБ или супстанции кои ги исполнуваат другите критериуми за идентификација како супстанции кои предизвикуваат загриженост, ако концентрацијата на поединечната супстанца е еднаква или поголема од 0,1 %.

Член 23

За смесите кои не ги исполнуваат критериумите за класификација според CLP/GHS системот се наведуваат супстанциите заедно со нивната концентрација или распонот на концентрација во смесата, ако се присутни во поединечни концентрации еднакви или поголеми од:

- 1) 1 % (масен) во негасовити смеси и 0,2 % (волуменски) во гасовити смеси за:
 - а) супстанции кои претставуваат опасност по здравјето на луѓето и животната средина според од CLP/GHS системот или
 - б) супстанции за кои со прописите со кои се уредува безбедноста и здравјето на работа се утврдени граничните вредности на изложеност на работното место;
- 2) 0,1 % (масен) за супстанции кои се идентификувани како ПБТ, вПвБ или супстанции кои ги исполнуваат другите критериуми да бидат идентификувани како супстанции кои предизвикуваат загриженост.

Член 24

Во Потпоглавјето 3.2. Податоци за состојките на смесата се наведува класификацијата според DSD/DPD системот, вклучително и класите на опасност, како и соодветните ознаки на ризикот.

Ако во Потпоглавјето 3.2. Податоци за состојките на смесата се употребени кратенки за класите на опасност, односно не е наведен текст за известување за опасноста и ознаките за ризикот, треба да се наведе дека истото е дадено во Поглавјето 16.

Ако супстанцијата не ги исполнува критериумите за класификација како опасна, се наведува причината зошто супстанцијата е дадена во Потпоглавје 3.2. (на пр. супстанција која не е класифицирана како опасна но не е идентификувана како вПвБ супстанца или супстанција за која се утврдени граничните вредности на изложеност на работното место).

Член 25

За супстанциите наведени во Потпоглавјето 3.2. се наведува називот и ЕС бројот според списокот на класифицирани супстанци, доколку е достапен.

Покрај податоците од став 1. на овој член можат да се наведат CAS бројот и хемискиот назив на супстанцијата според IUPAC номенклатурата, доколку се достапни.

Ако за супстанцијата е одобрена употреба на алтернативен хемиски назив, се наведува тој назив а не треба да се наведуваат останатите податоци за целосна идентификација на супстанцијата.

Поглавје 4. Мерки за прва помош

Член 26

Поглавјето за мерките за прва помош содржи:

- 1) Потпоглавје 4.1. Опис на мерките за прва помош;
- 2) Потпоглавје 4.2. Најважните симптоми и ефекти, акутни и одложени;
- 3) Потпоглавје 4.3. Итна медицинска помош и посебен третман.

Член 27

Во Потпоглавјето 4.1. Опис на мерките за прва помош се наведуваат мерките за прва помош за секој од начините на изложеност на хемикалијата (со вдишување, во контакт со кожата или очите и ако се проголта).

Покрај податоците од став 1. на овој член се наведуваат и совети: дали, доколку дојде до изложеност на хемикалијата, е неопходна итна медицинска помош и дали можат да се очекуваат одложени ефекти после изложувањето; дали се препорачува преместување на изложеното лице на свеж воздух; дали се препорачува отстранување и подесување на облеката и обувките; дали се препорачува опрема за лична заштита за лицата кои ја пружаат првата помош.

Член 28

Во Потпоглавјето 4.2. Најважни симптоми и ефекти, акутни и одложени се наведуваат концизни податоци за најважните симптоми и ефекти што хемикалијата може да ги предизвика (акутни и одложени).

Член 29

Во Потпоглавјето 4.3. Итна медицинска помош и посебен третман се наведуваат податоци за клиничкото испитување и медицинското следење на одложените ефекти што хемикалија може да ги предизвика; антидот и контраиндикации.

Кога за хемикалијата е утврдено дека определени средства кои обезбедуваат итен третман треба да бидат достапни на работното место, истото треба да се наведе.

Поглавје 5. Мерки за гаснење пожар

Член 30

Поглавјето за мерките за гаснење пожар содржи:

- 1) Потпоглавје 5.1. Средства за гаснење пожар;
- 2) Потпоглавје 5.2. Посебни опасности кои можат да настанат од супстанции и смеси;
- 3) Потпоглавје 5.3. Совет за пожарникари.

Член 31

Во Потпоглавјето 5.1. Средства за гаснење пожар, се наведуваат податоци за соодветното средство за гаснење пожар доколку хемикалијата предизвика пожар или до него дојде во близина на хемикалијата, како и податоци за несоодветните средства за гаснење пожар во специфични ситуации.

Член 32

Во Потпоглавјето 5.2. Посебни опасности кои можат да настанат од супстанции или смеси се наведуваат податоци за опасностите кои можат да настанат од супстанции или смеси, како што се опасните производи на согорување (на пр. при горење може да се произведе токсичен чад од јаглен моноксид или при согорување да се произведат оксиди на сулфур и азот).

Член 33

Во Потпоглавјето 5.3. Совет за пожарникари се наведуваат совети за мерките за заштита што треба да се преземат во текот на гаснењето на пожарот (на пр. : одржувајте ги контејнерите ладни со помош на воден спреј), како и податоци за посебна заштитна опрема што пожарникарите треба да ја користат (чизми, одела, ракавици, заштита за очи и лице, апарат за дишење и др.).

Поглавје 6. Мерки во случај на незгода

Член 34

Поглавјето за мерките во случај на незгода содржи:

- 1) Потпоглавје 6.1. Лична претпазливост, заштитна опрема и постапки во случај на незгода;
- 2) Потпоглавје 6.2. Претпазливост во однос на животната средина;
- 3) Потпоглавје 6.3. Мерки што треба да се преземат и материјал за спречување на ширењето и за санација;
- 4) Потпоглавје 6.4. Упатување на други поглавја.

Член 35

Доколку постапките за спречување на ширењето и за санација во случај на помали излевања и постапките за спречување на ширењето и за санација во случај на поголеми излевања меѓусебно се разликуваат, истите треба да се наведат.

Член 36

Во Потпоглавјето 6.1. Лична претпазливост, заштитна опрема и постапки во случај на незгода се наведуваат упатства за лицата кои не се обучени за случаи на незгода кои настануваат со излевање и ослободување на хемикалијата и упатства за лицата кои учествуваат во одговорот на незгодата.

Упатствата за лицата кои учествуваат во одговорот на незгодата содржат податоци за: носење на соодветна заштитна опрема која ја спречува контаминацијата на кожата, очите и облеката (вклучително и опремата за лична заштита која се наведува во Поглавјето 8), отстранување на потенцијалните извори на палење, обезбедување на соодветна вентилација, контрола на прашината, процедури во случај на незгода (потреба за евакуација на загрозеното подрачје, советување со стручно лице и др.) и соодветна ткаенина за лична заштитна облека (на пр. соодветни: бутилен, несоодветни: PVC).

Член 37

Во Потпоглавјето 6.2. Претпазливости кои се однесуваат на животната средина се наведуваат упатства за мерките на претпазливост кои треба да се преземат во врска со излевање и ослободување на хемикалијата- во животната средина во случај на незгода (на пр. : да се држи подалеку од одводните цевки, површинските и подземните води).

Член 38

Во Потпоглавјето 6.3. Мерки што треба да се преземат и материјал за спречување на ширењето и за санација се наведува:

а) упатство за мерките што треба да се преземат за да се ограничи излевањето на хемикалијата (изградба на заштитен базен - танкување, прекривање на одводните цевки, постапки за покривање);

б) упатство за мерките што треба да се преземат за санација на излевањето на хемикалијата (техники на неутрализација; техники на деконтаминација; употреба на материјали за адсорпција; техники на чистење; техники на вшмукување; користење на опрема потребна за спречување на ширењето и за санација (вклучително употреба на алат и опрема која не варничи, кога е потребно);

в) други информации кои се однесуваат на излевање и ослободување, вклучително и совети за несоодветни мерки за спречување на ширењето или техниките на санација (на пр. : никогаш да не се користи).

Член 39

Во Потпоглавјето 6.4. Упатување на други поглавја се наведува, доколку е потребно, упатување на Поглавје 8. и Поглавје 13.

Поглавје 7. Ракување и складирање

Член 40

Поглавјето за ракување и складирање содржи:

- 1) Потпоглавје 7.1. Претпазливост за безбедно ракување;
- 2) Потпоглавје 7.2. Услови за безбедно складирање, вклучително и некомпатибилности;
- 3) Потпоглавје 7.3. Посебни начини на користење.

Член 41

Потпоглавјето 7.1. Претпазливост за безбедно ракување содржи упатства за: безбедно ракување со хемикалијата (мерки за спречување на ширењето, мерки за превенција од избувнување на пожар и превенција од создавање на аеросоли и прашина); начин на ракување со некомпатибилни хемикалии и намалување на ослободувањето на хемикалијата во животната средина (на пр. спречување на излевање на хемикалијата и држење подалеку од одводните цевки).

Во потпоглавјето од став 1. на овој член се наведуваат и упатствата за општа хигиена на работното место (на пр. : да не се јаде, да не се пие и да не се пуши во работниот простор, да се измијат рацете по користењето, да се отстрани контаминираната облека и заштитната опрема пред влегувањето во просторот за исхрана).

Член 42

Во Потпоглавјето 7.2. Услови за безбедно складирање, вклучително и некомпатибилности се наведуваат упатствата кои треба да бидат во согласност со физичките и хемиските својства на хемикалијата наведени во Поглавје 9.

Се наведуваат, каде што е значајно, упатство за специфичните упатства за складирање, особено:

- а) како да се управува со ризиците во врска со: експлозивната атмосфера; условите во кои настанува корозија; опасностите од палење; некомпатибилните хемикалии; испарливоста; потенцијалните извори на палење – вклучително и електричната опрема;
- б) како да се контролираат ефектите на временските услови, воздушниот притисок, температурата, сончевата светлина, влажноста, вибрациите;
- в) како да се одржи стабилноста на хемикалијата со употреба на стабилизатори и антиоксиданси;
- г) други упатства кои се однесуваат на: вентилација, посебна конструкција на просторот или на резервоарот за складирање вклучително и огноотпорни (ретенциони) сидови и вентилација, ограничување на количеството на хемикалија за дадените услови на складирање, доколку е значајно, како и компатибилност на пакувањето.

Член 43

Потпоглавјето 7.3. Посебни начини на користење на хемикалијата содржи детални упатства кои се однесуваат на идентификувани начини на користење дадени во Член 9. од овој правилник.

Ако во анексот на безбедносниот лист е дадено сценариото на изложеност, може да се упати на него или се наведуваат податоците од чл. 41. и 42. од овој правилник.

Ако е извршена проценка на безбедноста на хемикалијата за смесата, доволно е безбедносниот лист и сценариото за изложеност да бидат во согласност со извештајот за безбедност на хемикалијата за смесата.

Ако се достапни насоките (упатства) за индустријата или определен сектор на индустрија, може да се упати на нив (со изворот и датумот на издавање).

Поглавје 8. Контрола на изложеноста

Член 44

Поглавјето за контрола на изложеноста содржи:

- 1) Потпоглавје 8.1. Параметри на контрола на изложеноста;
- 2) Потпоглавје 8.2. Контрола на изложеноста и лична заштита.

Член 45

Во Потпоглавјето 8.1. Параметри на контрола на изложеноста се наведуваат податоци за граничната вредност на изложеност за супстанцијата или за секоја од супстанциите во сместа, и тоа : граничните вредности на изложеност на работното место и биолошките гранични вредности, во согласност со прописите со кои се уредуваат превентивните мерки за безбедно и здраво работење при изложеност на хемиски материи, канцерогени или мутагени, како и податоци за процедурите за следење на изложеноста во согласност со

прописите со кои се уредуваат безбедноста и здравјето на работа, техничките прописи и стандарди.

При наведувањето на граничните вредности на изложеност се користи идентификацијата на хемикалијата дадена во Поглавје 3.

Ако при користење на хемикалијата во согласност со намената настанета загадување на воздухот, треба да се наведат соодветните гранични вредности на изложеност на работното место, односно биолошките гранични вредности за тие загадувачи.

За супстанцата за која е сочинет извештај за безбедност на хемикалијата или е определена вредноста на изведената доза без ефект (во понатамошниот текст: DNEL вредност) или концентрација за која се предвидува дека нема ефект врз животната средина (во понатамошниот текст: PNEC вредност), се наведуваат и DNEL вредност и PNEC вредност за сценарија на изложеност од извештајот за безбедност на хемикалијата.

Ако нема податоци за граничната вредност на изложеност на работното место се наведуваат мерките за управување со ризикот при определени начини на користење добиени со примена на пристап за контрола врз основа на групирање на хемикалии (анг. „CONTROL BANDING APPROACH“).

Член 46

Потпоглавјето 8.2. Контрола на изложеност и лична заштита содржи податоци за техничката контрола, за мерките за лична заштита и за контрола на изложеност на животната средина.

Ако во анексот на безбедносниот лист е дадено сценарио на изложеност кое содржи податоци за контрола на изложеноста, тие податоци не се наведуваат.

Член 47

Податоци за техничката контрола од член 46. од овој правилник содржат опис на соодветните мерки на контрола на изложеноста кои се однесуваат на идентификувани начини на користење на хемикалијата од Потпоглавјето 1.2.

Член 48

Податоците за мерките на лична заштита од Члена 46. од овој правилник содржат податоци за средството и опремата што се користи за лична заштита на работа која треба да биде во согласност со соодветните хигиенски мерки на работното место и во врска со другите мерки на контрола, вклучително и техничка контрола, вентилација и изолација.

Ако е потребен совет за специфична ватрогасна / хемиска лична заштитна опрема, се упатува на Поглавје 5.

Опремата за лична заштита треба да биде во согласност со прописите со кои се уредува безбедност на опремата за лична заштита и со соодветните стандарди.

Прецизно се наведуваат податоци за опремата од став 3. на овој член која овозможува соодветна заштита, и тоа:

а) заштита на очите/лицето- врз основа на опасноста од хемикалијата и можноста за контакт со неа се наведува видот на опремата која овозможува соодветна заштита на очите/лицето (на пр. заштитни наочари, заштитна маска, заштитна маска за лице);

б) заштита на кожата, и тоа:

- заштита на рацете – врз основа на опасноста од хемикалијата и можноста за контакт со неа, земајќи ја предвид големината и траењето на дермалната изложеност, се наведува видот на ракавиците што треба да се носат при ракување со хемикалијата, вклучително и видот на материјалот и неговата дебелина, како и вообичаеното или најкусото време на пробивање на материјалот од кои се изработени ракавиците, а доколку е неопходно се наведуваат и дру зимајуНи у обзир величину и трајање дермалне изложености, наводи се

е неопходно се наведуваат и други додатни мерки за заштита на рацете

- заштита на другите делови на телото - врз основа на опасноста од хемикалијата и можноста за контакт со неа, се наведува видот и квалитет на заштитната опрема (на пр. подлактици, чизми и одела), а доколку е неопходно се наведуваат и додатни мерки за заштита на кожата и специфични хигиенски мерки;

в) заштита на органите за дишење – врз основа на опасност од хемикалијата и можноста за изложеност, за гасови и пареа, магла или прашина се наведува видот на заштитната опрема што се користи, вклучително респиратори за прочистување на воздухот, соодветен елемент за прочистување (касета или цилиндер), соодветни филтри за честички и соодветни маски или независен апарат за дишење;

г) заштита од термички опасности – се наведува заштитната опрема што се носи при контакт со материјали кои претставуваат термичка опасност, а особено податоци за изработката на оваа опрема.

Член 49

Податоците за контрола на изложеноста на животната средина од член 46. од овој правилник содржат податоци кои се потребни за примена на прописите со кои се уредува заштитата на животната средина.

Ако е сочинет извештај за безбедноста на хемикалијата се наведува краток опис на мерки за управување со ризикот со кои се контролира изложеноста на животната средина на супстанцијата и тоа за сценарија на изложеност кои се дадени во анексот на безбедносниот лист.

Поглавје 9. Физички и хемиски својства

Член 50

Поглавјето за физичките и хемиските својства содржи:

1) Потпоглавје 9.1. Податоци за основните физички и хемиски својства на хемикалијата;

2) Потпоглавје 9.2. Други податоци.

Член 51

Потпоглавјето 9.1. Податоци за основните физички и хемиски својства на хемикалијата содржи податоци за:

а) изгледот - агрегатната состојба (гасовита, течна и цврста со соодветни податоци за гранулометрија и специфична површина ако тие податоци не се назначени на друго местово во безбедносниот лист) и бојата на хемикалијата каква што се става во промет;

б) миризбата- се наведува краток опис на миризбата ако хемикалијата ако ја има;

в) прагот на миризбата;

г) рН на хемикалијата во состојбата во која што се става во промет или рН на водениот раствор, кога треба да се наведе и податок за концентрацијата;

д) точката на топење / точка на мрзнење;

ѓ) почетната точка на вриење и распон на вриење;

е) точката на палење;

ж) брзината на испарување;

з) запалливоста (цврсто, гасовито);

с) горна / долна граница на запалливост или експлозивност;

- и) напонот на пареа;
- ј) густината на пареа;
- к) релативната густина;
- л) растворливоста;
- љ) коефициентот на распределба во системот п-октанол/вода;
- м) температурата на самозапалување;
- њ) температурата на разложување;
- о) вискозитетот;
- п) експлозивните својства;
- р) оксидирачките својства.

При наведување на податоците од став 1. на овој член се упатува на применетите методи на испитување на својствата на хемикалиите и спецификацијата на соодветните мерни единици и / или референтни услови.

Ако е потребно заради толкување на нумеричките податоци да се наведе методот на определување на својствата на хемикалијата (на пр. за точката за паљење: методот во отворен / затворен сад).

Кога е наведено дека некое од својствата од став 1.на овој член не е применливо или ако податокот за некое својство не е достапен се наведуваат причините за тоа.

Во случај на смеса се наведува на која супстанција во смесата се однесуваат податоците за својствата од става 1. на овој член, освен во случај кога тие се однесуваат на целата смеса.

Член 52

Во Потпоглавјето 9.2. Други податоци, по потреба, се наведуваат други физички и хемиски параметри (на пр. мешање, спроводливост, група на гасот, како и растворливост во масти при што се прецизира растворувачот - масло).

Покрај податоците од став 1. на овој член се наведуваат соодветните безбедносни податоци за редукционо-оксидирачки потенцијал, потенцијалот за создавање радикали и фотокаталичките својства.

Поглавје 10. Реактивност и стабилност

Член 53

Поглавјето за стабилност и реактивност содржи:

- Потпоглавје 10.1. Реактивност;
- Потпоглавје 10.2. Хемиска стабилност;
- Потпоглавје 10.3. Можност од настанување на опасни реакции;
- Потпоглавје 10.4. Услови кои треба да се одбегнуваат;
- Потпоглавје 10.5. Некомпатибилни материјали;
- Потпоглавје 10.6. Опасни производи на разградување.

Член 54

Ако се наведе дека некое од својствата дадени во Поглавјето 10. не е применливо или податокот за некое својство не е достапен се наведуваат причините за тоа.

Применетите методи за испитување на својствата на хемикалијата се наведуваат таму каде што треба.

Член 55

Во Потпоглавјето 10.1. Реактивност, се наведуваат податоци за опасностите од реактивноста на хемикалијата, вклучително и резултатите од специфичните испитувања за супстанцијата односно за смесата, кога се достапни.

Податоците од став 1. на овој член можат да се засноваат врз општите податоци за класата или групата на која супстанцијата или смесата припаѓаат, ако овие податоци укажуваат на предвидени опасности од супстанцијата или смесата.

Ако податоците од став 1. на овој член не се достапни за смеси, се наведуваат податоци за супстанциите во смесата.

При определување на некомпатибилноста се разгледуваат супстанциите, амбалажата и загадувачите кои се некомпатибилни со хемикалијата а на кои супстанцијата или смесата би можела да биде изложена во текот на транспортот, складирањето и користењето.

Член 56

Во Потпоглавјето 10.2. Хемиска стабилност се наведува податокот дали хемикалијата е стабилна или нестабилна при амбиентални и предвидени услови (температура и притисок) при складирање и ракување.

Покрај податоците од став 1. на овој член се наведуваат и податоци за стабилизаторите кои се користат или е потребно да се користат за одржување на хемиската стабилност на хемикалијата како и промените во физичкиот изглед на хемикалијата кои се од значење за безбедноста.

Член 57

Во Потпоглавјето 10.3. Можност од опасни реакции, кога е релевантно, се наведува податокот дали хемикалијата реагира или полимеризира, испуштајќи вишок на притисок или топлина или создавајќи други опасни услови.

Покрај податоците од став 1. на овој член се наведуваат и условите при кои доаѓа до опасна реакција.

Член 58

Во Потпоглавјето 10.4. Услови кои треба да се избегнуваат се наведуваат: температура, притисок, светлина, удар, електростатичко празнење, вибрации или други физички фактори кои можат да доведат до опасна ситуација, а ако е применливо, се наведува краток опис на мерките кои се преземаат за управување со ризиците.

Член 59

Во Потпоглавјето 10.5. Некомпатибилни материјали се наведуваат во групите на хемикалии или определени супстанции (на пр. вода, воздух, киселини, бази, оксидирачки агенси) со кои хемикалијата може да реагира и произведе опасна ситуација (на пр. експлозија, ослободување на токсични или запалливи материјали, ослободување на вишокот топлина), а ако е применливо, се наведува и краток опис на мерките што се преземаат за управување со ризиците.

Член 60

Во Потпоглавјето 10.6. Опасни производи на разградување се наведуваат познатите опасни производи на разградување на хемикалијата и оние чие настанување може да се предвиди а кои настануваат како резултат на користењето, складирањето, излевање или загревањето на хемикалијата.

Опасните производи на согорување се наведуваат во Поглавјето 5.

Поглавје 11. Токсиколошки податоци

Член 61

Во Потпоглавјето 11. Токсиколошки податоци се наведува целосен, сеопфатен и концизен опис на токсичните ефекти (ефекти врз здравјето на луѓето), како и достапните податоци за идентификација на тие ефекти, вклучително, каде што е потребно, податоци за токсикокинезиците, метаболизмот и распределбата.

Член 62

Поглавјето за токсиколошките податоци содржи Потпоглавје 11.1. Податоци за токсичните ефекти.

Член 63

Потпоглавјето 11.1. Податоци за токсичните ефекти содржи:

- Податоци за токсичните ефекти на супстанцата или
- податоци за токсичните ефекти на смесата.

Член 64

Во Потпоглавјето 11.1. Податоци за токсичните ефекти, за супстанца, се наведуваат податоци за класите на опасност:

- а) акутна токсичност;
- б) корозивно оштетување на кожата / иритација;
- в) тешко оштетување на окото / иритација на окото;
- г) сензибилизација на респираторните органи или кожата;
- д) мутагеност на герминативните клетки;
- ѓ) канцерогеност;
- е) токсичност по репродукцијата;
- ж) специфична токсичност за органот цел - еднакратна изложеност;
- з) специфична токсичност за органот цел - повеќекратна изложеност;
- с) опасност од аспирација.

Член 65

Во Потпоглавјето 11.1. Податоци за токсичните ефекти, за смесата која е класифицирана и обележана во согласност со DSD/DPD системот, се наведуваат податоци за класите на опасност:

- а) акутна токсичност;
- б) иритативност;
- в) корозивност;
- г) сензибилизација;
- д) токсичност на повторените дози;
- ѓ) канцерогеност;
- е) мутагеност;
- ж) токсичност по репродукцијата.

За ефектите врз здравјето: канцерогеност, мутагеност и токсичност по репродукцијата се наведуваат класификацијата на смесата во согласност со DSD/DPD системот за класификација извршена со примена на конвенционалниот метод на пресметување врз основа на достапните податоци за супстанците наведени во Поглавјето 3.

За останатите ефекти врз здравјето, ако самата смеса не е испитана, се наведуваат податоците релевантни за тие ефекти кои се однесуваат на супстанците наведени во Поглавјето 3.

Член 66

Во Потпоглавјето 11.1. Податоци за токсичните ефекти, за смеса која е класифицирана и обележана во согласност со CLP/GHS системот, се наведуваат податоци за класата на опасности:

- а) акутна токсичност;
- б) корозивно оштетување на кожата / иритација;
- в) тешко оштетување на окото / иритација на окото;
- г) сензибилизација на респираторните органи или на кожата;
- д) мутагеност на герминативните клетки;
- ѓ) канцерогеност;
- е) токсичност по репродукцију;
- ж) специфична токсичност за органот цел - еднократна изложеност;
- з) специфична токсичност за органот цел - повеќекратна изложеност;
- с) опасност од аспирација.

За ефектите врз здравјето: канцерогеност, мутагеност на герминативните клетки и токсичност по репродукцијата се наведува класификацијата на смесата во согласност со CLP/GHS системот за класификација извршена врз основа на достапните податоци за супстанциите наведени во Поглавјето 3.

За останатите ефекти врз здравјето, ако самата смеса не е испитана, се наведуваат податоците релевантни за тие ефекти кои се однесуваат на супстанциите наведени во **Поглавјето 3.**

Член 67

Во Поглавјето 11. податоците од чл. 64, 65. и 66. од овој правилник се наведуваат за секоја класа на опасност односно разликата во рамките на класата.

Ако во безбедносниот лист се наведува дека супстанцијата или смесата не се класифицирани во определена класа на опасност односно разликата во рамките на класата, се наведуваат причините за тоа (на пр.: недостаток на податоци, техничка неможност за добивање на податоци, неубедливи податоци, убедливи но недоволни за класификација).

Ако супстанцијата или смесата не се класифицирани во одредена класа на опасност, односно разликата во рамките на класата поради постоење на убедливи но за класификацијата недоволни податоци, во безбедносниот лист се наведува: „врз основа на достапните податоци, критериумите за класификација не се исполнети“.

Член 68

Податоците кои се наведуваат во Поглавјето 11. се однесуваат на супстанции или смеси во форма во која се ставаат во промет.

Кога се достапни, се наведуваат и релевантните податоци за токсиколошките својства на опасните супстанции содржани во смесата (на пр. LD₅₀ проценетата вредност на акутната токсичност (ATE) или LC₅₀).

Ако се достапни резултати од поголем број испитувања на хемикалијата, резултатите од најзначајните студии се сумираат (на пр. според патиштата на изложеност). Кога не се исполнети критериумите за класификација на хемикалијата во определена класа на опасност, се наведуваат податоците кои го потврдуваат овој заклучок.

Член 69

Во Поглавјето 11. , покрај податоците од чл. 64, 65. и 66. од овој правилник, се наведуваат и податоците за:

- а) веројатните патишта на изложеност;
- б) симптомите во врска со физичките, хемиските и токсиколошките својства;
- в) одложените и моментални ефекти, како и хроничните ефекти при краткотрајна и продолжена изложеност;
- г) ефектите на интеракција;
- д) отсуството на определени податоци;
- ѓ) смесите во однос на податоците за супстанците во неа;
- е) други податоци.

Член 70

Дел од Поглавјето 11. Веројатни патишта на изложеност од член 69. став 1. точка а) од ова упатство содржи податоци за веројатните патишта на изложеност и ефектите на хемикалијата за секој од можните патишта на изложеност (перорални, инхалациони, дермални, изложеност на окото).

Се наведува и ако ефектите на хемикалијата врз здравјето на луѓето не се познати.

Член 71

Дел од Поглавјето 11. Симптоми во врска со физичките, хемиските и токсиколошките својства од член 69. став 1. точка б) од ова упатство содржи податоци за можните штетни ефекти врз здравјето на луѓето и симптомите поврзани со изложувањето на хемикалијата и нејзини состојци или познати нуспроизводи.

При наведување на податоци од став 1. на овој член се наведуваат податоците за првите симптоми при мала изложеност и тоа по ред до податоците за последиците при голема изложеност (на пр.: можат да настанат главоболка и вртоглавица на кои се надоврзува слабост (малаксалост) и губиток на свест, големи дози можат да доведат до кома или смрт.

Член 72

Дел од Поглавјето 11. Одложени и моментални ефекти, како и хроничните ефекти при краткотрајна и продолжена изложеност од член 69. став 1. точка в) од ова упатство содржи податоци дали после краткотрајната или продолжена изложеност на хемикалијата можат да се очекуваат одложени или моментални ефекти.

Покрај податоците од став 1. на овој член се наведуваат и податоци за акутните и хроничните ефекти кои се во врска со изложувањето на луѓето на хемикалии.

Кога податоците за ефектите врз луѓето од став 2. на овој член не се достапни, се сумираат податоците за ефектите врз животните со јасно назначување за кој вид животни се работи.

Се наведува напомена за тоа дали токсиколошките податоци се засноваат на податоците кои се однесуваат на луѓето или на животните.

Член 73

Дел од Поглавјето 11. Ефекти на интеракција од член 69. став 1. точка г) од ова упатство содржи податоци за меѓусебните интеракции, доколку се релевантни и достапни.

Член 74

Ако податоците за определена хемикалија не се достапни, дел од Поглавјето 11. Отсуство на определени податоци од член 69. став 1. точка д) од ова упатство

содржи податоци за слични хемикалии, доколку соодветствуваат, ако таквата хемикалија е идентификувана.

Се наведува и ако определени податоци не се користени или не се достапни.

Член 75

При наведувањето на податоците во делот од Поглавјето 11. податоци за смесата во однос на податоците за супстанциите во неа од член 69. став 1. точка г) од ова упатство треба да се земе предвид дека супстанциите во смесата можат во организмот взаемно да делуваат, што може да доведе до различни брзини на апсорпција, различен метаболизам и излучувања, а како резултат може да дојде до промена на токсичното дејство и вкупната токсичност на смесата во однос на токсичноста на супстанцијата во неа.

Неопходно е да се разгледа дали концентрацијата на секоја поединечна супстанција е доволна да придонесе за ефектите на смесата врз здравјето на луѓето.

Во делот од Поглавјето 11. од став 1. на овој член се наведуваат податоци за токсичните ефекти за секоја супстанција, освен:

а) ако податоците се повторуваат, се наведуваат само еднаш за смесата (на пр.: во случај кога две супстанции во смесата предизвикуваат повраќање и дијареја);

б) ако не е веројатно дека токсичните ефекти ќе се изразат при определени концентрации (на пр. кога благиот иритант се разблажи под определена концентрација во раствор кој не е иритативен);

в) ако не се достапни податоците за взаемното дејство на супстанциите во смесата, се наведуваат ефектите врз здравјето за секоја од супстанциите.

Член 76

Во делот од Поглавјето 11. Други податоци од член 69. став 1. точка е) од ова упатство се наведуваат останатите релевантни податоци за штетните ефекти врз здравјето на луѓето и кога тие не се опфатени со критериумите за класификација.

Поглавје 12. Екотоксиколошки податоци

Член 77

Поглавје за екотоксиколошките податоци содржи:

- 1) Потпоглавје 12.1. Токсичност;
- 2) Потпоглавје 12.2. Перзистентност и разградливост;
- 3) Потпоглавје 12.3. Потенцијал на биоакumulација;
- 4) Потпоглавје 12.4. Мобилност во земјиштето;
- 5) Потпоглавје 12.5. Резултати на ПБТ и вПвБ проценката;
- 6) Потпоглавје 12.6. Други штетни ефекти.

Член 78

Изразите употребени во ова поглавје ги имаат следниве значења:

- *перзистентност и разградливост* е потенцијалот на супстанцијата или определени супстанции во смесата да се разградат во животната средина, било по пат на биоразградливост или други процеси како што се оксидација или хидролиза;

- *потенцијал на биоакumulација* е потенцијалот на супстанцијата или определени супстанции во смесата да се акумулираат во биоти и пренесуваат преку синџирот на исхраната;

- *мобилност во земјиштето* е потенцијалот на супстанцијата или определени супстанции во смесата кога се испуштени во животната средина да се движат под

дејство на природните сили до подземните води или на различни одалечености од местото на испуштање,

- *коэффициент на распределба во земјиштето изразен на содржината на органскиот јаглерод во земјиштето* (во понатамошниот текст: K_{oc}) е односот на количеството на супстанцијата која е адсорбирана на земјиштето изразена на содржината на органскиот јаглерод во земјиштето и концентрацијата на супстанцијата во водена фаза во рамнотежа.

Член 79

Во Поглавјето 12. се наведува куса содржина на релевантните резултати од испитувањата, вклучително и податоци за видот, медиумот, единиците, траење на испитувањето и условите на испитување, кога се достапни.

Кога е наведено дека некое од својствата од член 77. од ова упатство не е применливо или податокот за некое својство не е достапен се наведуваат причините за тоа.

За секоја релевантна супстанција во смесата се наведуваат податоци за биоакумулативноста, перзистентноста и разградливоста, кога се достапни, како и податоците за опасните производи на трансформација кои настануваат со разградувањето на хемикалијата.

Член 80

Во Потпоглавјето 12.1. Токсичност, се наведуваат податоци добиени врз основа на испитувањата на водни и/или копнени организми, кога се достапни.

Податоците од став 1. на овој член ги опфаќаат релевантните достапни податоци за акутната и хронична токсичност за водени организми (риби, ракови, алги и други водни растенија).

Податоците за токсичноста за земјишните микро и макроорганизми и други организми релевантни за животната средина (птици, пчели и растенија) се наведуваат кога се достапни.

Ако хемикалијата има инхибиторен ефект врз активноста на микроорганизмите, се наведува можното дејство на таа хемикалија на постројките за третман на отпадните води.

Член 81

Во Потпоглавјето 12.2. Перзистентност и разградливост се наведуваат резултатите од испитувањата кои се релевантни за проценка на разградливоста, кога се достапни.

Кога се наведува полувремето на разградба на супстанцијата, треба да се наведе назнака дали тоа се однесува на минерализација или на примарна разградливост.

Покрај податоците од ст. 1. и 2. на овој член се наведува и потенцијалот на супстанцијата или определени супстанции во смесата за разградба во постројките за прочистување на отпадните води.

Податоците кои се наведуваат во Потпоглавјето 12.2. Перзистентност и разградливост се наведуваат за секоја поединечна супстанција во смесата која е наведена во Поглавјето 3, кога се достапни.

Член 82

Во Потпоглавјето 12.3. Потенцијал на биоаккумуляција се наведуваат резултатите од испитувањата релевантни за проценка на потенцијалот на биоаккумуляција кои го опфаќаат коефициентот на распределба во системот октанол-вода (во понатамошниот текст: K_{ow}) и факторот на биоконцентрација (BCF), кога се достапни.

Податоците кои се наведуваат во Потпоглавјето 12.3. Потенцијал на биоаккумуляција се наведуваат за секоја поединечна супстанција во смесата која е наведена во Поглавјето 3, кога се достапни.

Член 83

Во Потпоглавјето 12.4. Мобилност во земјиштето се наведува податокот за потенцијалот за мобилност во земјиштето, кога е достапен.

Мобилноста во земјиштето може да се определи од релевантните податоци за мобилност добиени со испитување на адсорпцијата или испитување на исцедувањето, познато или предвидено со распределба во сегментите на животната средина (на пр. K_{oc} може се предвиди од K_{ow}) или од податоците за површинскиот напон.

Исцедувањето и мобилноста од став 2. на овој член можат да се предвидат со користење на модели.

Податоците кои се наведуваат во Потпоглавјето 12.4. Мобилност во земјиштето се наведуваат за секоја поединечна супстанца во смесата која е наведена во Поглавјето 3, кога се достапни.

Податоците добиени по експериментален пат имаат приоритет во однос на податоците добиени преку модели и предвидувања.

Член 84

Во Потпоглавјето 12.5. Резултати на ПБТ или вПвБ проценката, се наведуваат резултатите на ПБТ и вПвБ проценката како што е утврдено во извештајот за безбедност на хемикалијата, ако е сочинет извештај за безбедност на хемикалијата.

Член 85

Во Потпоглавјето 12.6. Други штетни ефекти се наведуваат податоци за сите други штетни ефекти врз животната средина (судбина во животната средина изложеност), потенцијалот за создавање на фотохемиски озон, потенцијалот за оштетување на озонот, потенцијалот за пореметување на ендокриниот систем и/или потенцијалот за глобално загревање), кога се достапни.

Поглавје 13. Одлагање

Член 86

Поглавјето за одлагање содржи Потпоглавје 13.1. Методи за третман на отпадот.

Член 87

Податоците кои се наведуваат во Поглавјето 13. ги дополнуваат податоците наведени во Поглавјето 8. и се релевантни за безбедноста на лицата кои обавуваат активности во врска со управување со отпадот.

Член 88

Во Потпоглавјето 13.1. Методи за третман на отпадот се наведуваат податоци за:

- а) контејнерите и методите за третман на отпадот, вклучително соодветните методи за третман на хемикалијата која станала отпад и контаминираната амбалажа (на пр. инсинерација, рециклажа, одлагање на депонија);
- б) физичките и хемиските својства кои можат да влијаат врз изборот на третманот на отпадот;

в) сите посебни мерки на претпазливост за секој препорачан третман на отпадот.
Покрај податоците од став 1. на овој член се наведува и препораката отпадот да не се одлага со испуштање во канализациониот систем.

Во Потпоглавјето 13.1. Методи за третман на отпадот се наведуваат сите релевантни одредби на прописите со кои се уредува отпадот.

Поглавје 14. Податоци за транспортот

Член 89

Поглавјето за податоци за транспортот содржи:

- 1) Потпоглавје 14.1. UN број;
- 2) Потпоглавје 14.2. UN назив за товарот во транспортот;
- 3) Потпоглавје 14.3. Класа на опасност во транспортот;
- 4) Потпоглавје 14.4. Амбалажна група;
- 5) Потпоглавје 14.5. Опасност по животната средина;
- 6) Потпоглавје 14.6. Посебни мерки на претпазливост за корисникот;
- 7) Потпоглавје 14.7. Транспорт во растурена состојба.

Член 90

Во Поглавјето 14. се наведуваат податоци за класификација на хемикалијата во транспортот (патен, железнички, морски, воздушен и внатрешните пловни патишта) од Поглавјето 1.

Се наведува и ако определени податоци не се достапни или не се релевантни.

Кога е релевантно, се наведува податок за класификација во транспортот утврден со меѓународните прописи со кои се уредува транспортот на опасен товар за секаков вид транспорт, и тоа: Европска спогодба за меѓународен транспорт на опасен товар во патниот сообраќај (ADR), Европска спогодба за меѓународен транспорт на опасен товар со железница (RID), Европска спогодба за меѓународен транспорт на опасен товар на внатрешните пловни патишта (ADN), Меѓународен правилник за поморски превоз на опасна стока (IMDG Code) и Техничко упатство за безбеден транспорт на опасен товар во воздушниот сообраќај.

Член 91

Во Потпоглавјето 14.1. UN број се наведува четвороцифрениот идентификациски број на супстанцијата, смесата или производот на кој му претходат буквите “UN” (UN број).

Член 92

Во Потпоглавјето 14.2. UN назив за товар во транспортот се наведува UN називот за товарот во транспортот, освен ако веќе е наведен како идентификатор на производот во Потпоглавјето 1.1.

Член 93

Во Потпоглавјето 14.3. Класа на опасност во транспортот се наведува класата на опасност на хемикалијата во транспортот (со ризиците) која е доделена врз основа на доминантната опасност што ја претставува во согласност со Препораката на ОН за транспорт на опасен товар, Модел на прописот.

Член 94

Во Потпоглавјето 14.4. Амбалажна група се наведува бројот на амбалажната група од ОН Моделот на прописот кој се доделува на определени супстанции во согласност со нивниот степен на опасност, ако е применливо.

Член 95

Во Потпоглавјето 14.5. Опасности по животната средина се наведува податокот дали хемикалијата опасна по животната средина е во согласност со критериумите од Препораката на ОН за транспорт на опасен товар, Моделот на прописот (IMDG Code, ADR, RID и ADN и/или е загадувач на морето во согласност со IMDG Code.

Кога хемикалијата е наменета за транспорт по внатрешните пловни патишта во танкери, се наведува податокот дали хемикалијата е опасна по животната средина само во согласност со ADN.

Член 96

Во Потпоглавјето 14.6. Посебни мерки на претпазливост за корисникот се наведува податокот за сите посебни мерки на претпазливост кон кои корисникот треба да се придржува или да има свест за тоа, а кои се во врска со транспортот или преносот на хемикалијата во или вон работниот простор.

Член 97

Во Потпоглавјето 14.7. Транспорт во растурена состојба се наведуваат податоци само кога хемикалијата е наменета за транспорт во растурена состојба според прописите на Меѓународната поморска организација (ИМО) и тоа: Анексот II од Меѓународната конвенција за спречување на загадувањето од бродовите од 1973. година, прилагодениот Протокол од 1978. година и Меѓународниот код за изградба и опремување на бродовите кои транспортираат опасни хемикалии во растурена состојба (во понатамошниот текст: IBC Code).

Во Потпоглавјето 14.7. Транспорт во растурена состојба се наведува името на производот ако се разликува од името наведено во Потпоглавјето 1.1. и тоа во согласност со транспортниот документ и името кое се користи во списокот на имиња на производи наведени во поглавјата 17. или 18. IBC Code или последното издание на Циркуларот на Поморскиот комитет за заштита на животната средина ИМО.

Покрај податоците од став 2. на овој член се наведува и видот на бродот и категоријата на загадувањето.

Поглавје 15. Регулаторни податоци

Член 98

Поглавјето за регулаторни податоци содржи:

- 1) Потпоглавје 15.1. Прописи во врска со безбедноста, здравјето и животната средина;
- 2) Потпоглавје 15.2. Проценка на безбедноста на хемикалијата.

Член 99

Во Потпоглавјето 15.1. Прописи во врска со безбедноста, здравјето и животната средина се наведуваат податоци за применливите прописи кои не се наведени во другите поглавја од безбедносниот лист (на пр. прописи со кои се уредуваат супстанциите кои ја оштетуваат озонската обвивка, прописи со кои се уредуваат

долготрајни органски загадувачки супстанции и прописи со кои се уредува увозот и извозот на определени опасни хемикалии).

Покрај податоците од став 1. на овој член се наведуваат и податоци за релевантните одредби на прописите со кои се уредуваат безбедноста, здравјето и животната средина (на пр. SEVESO категорија според прописите кои ја уредуваат заштитата од хемиска незгода), вклучително и совет за мерките што корисниците треба да ги преземат за нивно спроведување, ако е релевантно.

Ако на хемикалиите се применуваат прописи со кои се уредуваат ограничувањата и забраните за производство, ставање во промет и користење на хемикалиите или пак друг пропис, тоа се наведува.

Член 100

Во Потпоглавјето 15.2. Проценка на безбедноста на хемикалијата се наведува податокот дали е извршена проценка на безбедноста на хемикалијата за супстанцијата или смесата.

Поглавје 16. Други податоци

Член 101

Во Поглавјето 16. Други податоци се наведуваат податоци кои не се дадени во други поглавја, вклучително и информации за измени и дополнувања на безбедносниот лист, и тоа:

а) ако безбедносниот лист е изменет и дополнет, треба јасно да се назначи кои податоци се изменети, додадени или исфрлени, освен ако тоа е назначено на друго место, а објаснувањето на измените се наведува доколку е применливо;

б) список на кратенки и акроними наведени во безбедносниот лист со објаснување на нивното значење;

в) упатување на основна литература и извори на податоци;

г) ако безбедносниот лист содржи податоци за смесата, се наведува назнака која метода на проценка на податоците во согласност со CLP/GHS системот за класификација е користена;

д) список на релевантните ознаки на ризикот (R ознака) со соодветен текст, известувања за опасноста со соодветен текст, ознака за безбедност со соодветен текст и/или известувања за мерките на претпазливост со соодветен текст;

5) совет за соодветната обука за вработените заради заштита на здравјето на луѓето и животната средина.

Снабдувачот на смесата која е класифицирана и одбележана во согласност со DSD/DPD системот може во Поглавјето 16. да ја наведе класификацијата на смесата според CLP/GHS системот, пред да ја примени оваа класификација за класификација и одбележување на етикетата.

III. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 102

До 1. јуни 2015. година во Потпоглавјето 2.1. од безбедносниот лист за супстанцијата, како и во Потпоглавјето 3.2. од безбедносниот лист за смесата се наведува класификацијата на супстанцијата и во согласност со CLP/GHS систем на класификација и во согласност со DSD/DPD системот на класификација.

Во безбедносниот лист за смесата која е одбележана според DSD/DPD системот до 1. јуни 2015. година во Потпоглавјето 2.1. се наведува класификацијата на смесата во согласност со DSD/DPD системот.

Во безбедносниот лист за смесата која е одбележана според CLP/GHS системот до 1. јуни 2015. година во Потпоглавјето 2.1. се наведува класификацијата на смесата и во согласност со CLP/GHS системот и во согласност со DSD/DPD системот.

Од 1. јуни 2015. година во соодветните поглавја од безбедносниот лист се наведува класификацијата на супстанцата, односно смесата само во согласност со CLP/GHS системот за класификација.

Ако смесата е ставена во промет пред 1. јуни 2015. година, а одбележана во согласност со DSD/DPD системот и безбедносниот лист доставен во согласност со ставот 2. на овој член, снабдувачот е должен да достави безбедносен лист во согласност со ставот 4. на овој член кога смесата повторно ќе ја обележи во согласност со CLP/GHS системот, а најдоцна до 1. јуни 2017. година.

Член 103

Со денот на започнувањето на примена на овие насоки престануваат да важат Насоките за изготвување на Безбедносниот лист од 25. Јануари 2011 година

Член 104

Овие насоки влегуваат во сила со денот на нивното утврдување, а ќе се објават на веб-страницата на Агенцијата за лекови, www.hemikalii.gov.mk

Бр. 15-5362/1
08-07 2013-06-11
Скопје